

Jong geleerd....

School Psychologische Praktijk

Beatrijs Brand en Saskia Snickers

Programma

- Kennismaken
- Presentatie Jong geleerd
- Warming-up
- Pauze
- Praktische oefening
- Afsluiting

Jong geleerd...

over het belang van actieve stimulering van
ontluikende geletterdheid in de onderbouw

Enkele cijfers

In Nederland

- Naar schatting 250.000 analfabeten
- Naar schatting 1,5 miljoen (16+) laaggeletterd
(= moeite met gebruik gedrukte info)
- Hiervan 2/3 autochtoon, 1/3 allochtoon

- Filmpje Lisa

Risico leerlingen

- Kinderen van laaggeletterde ouders
- Kinderen van niet Nederlands sprekende ouders
- Kinderen van ouders met dyslexie
- Kinderen met een ontwikkelingsstoornis

Onderzoek

- Hoe jonger intensief taalaanbod, hoe beter (latere) schoolresultaten
- Iedereen kan leren lezen, mits voldoende “time on task”
- Magische getal 10.000 oefen uren (*The road to excellence, Ericsson*)

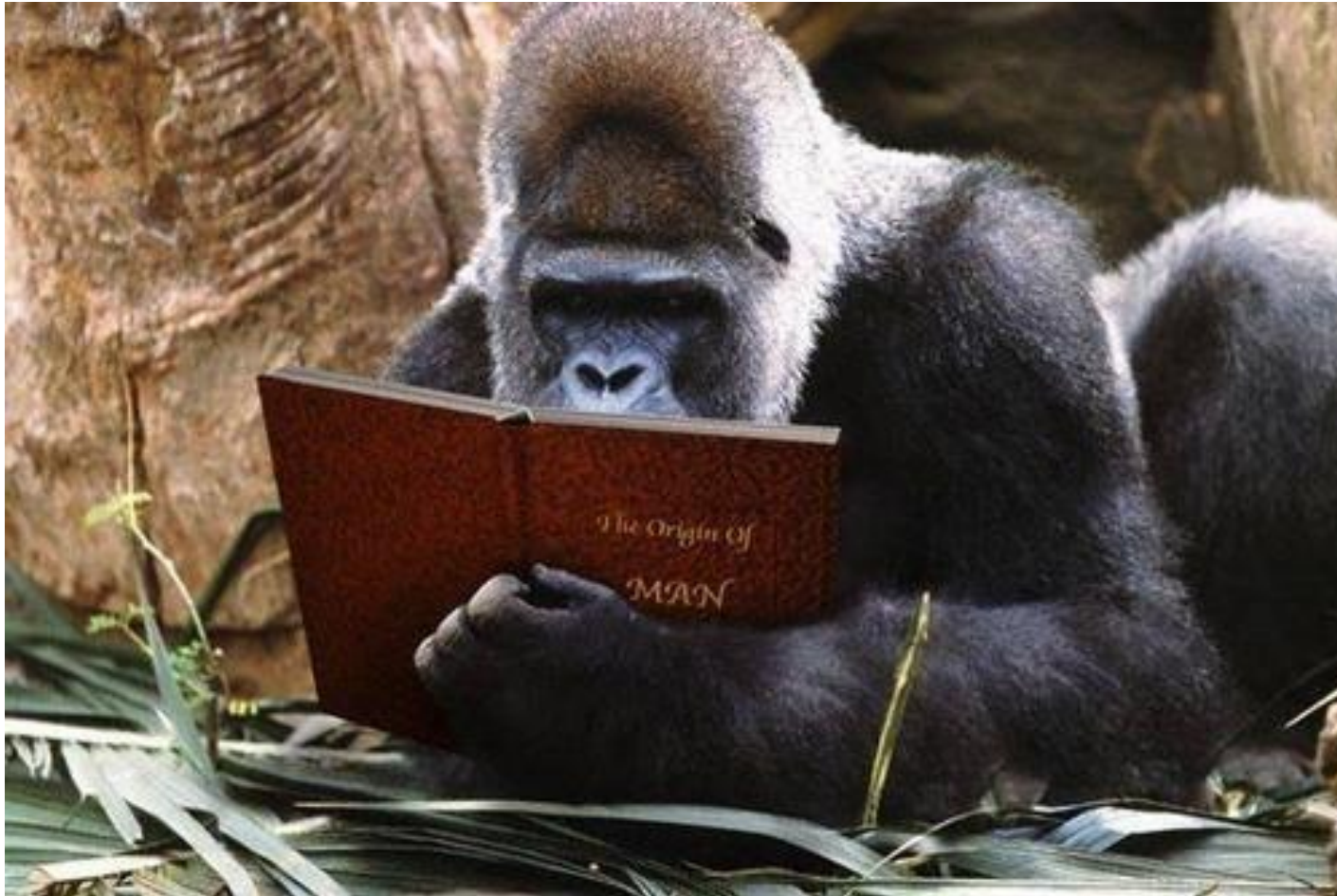

Daniel Levitin:

10.000 uur oefening:

“Niet één keer is een voorbeeld gevonden van iemand die de absolute wereldtop bereikte in minder tijd.”

Iedereen kan leren lezen

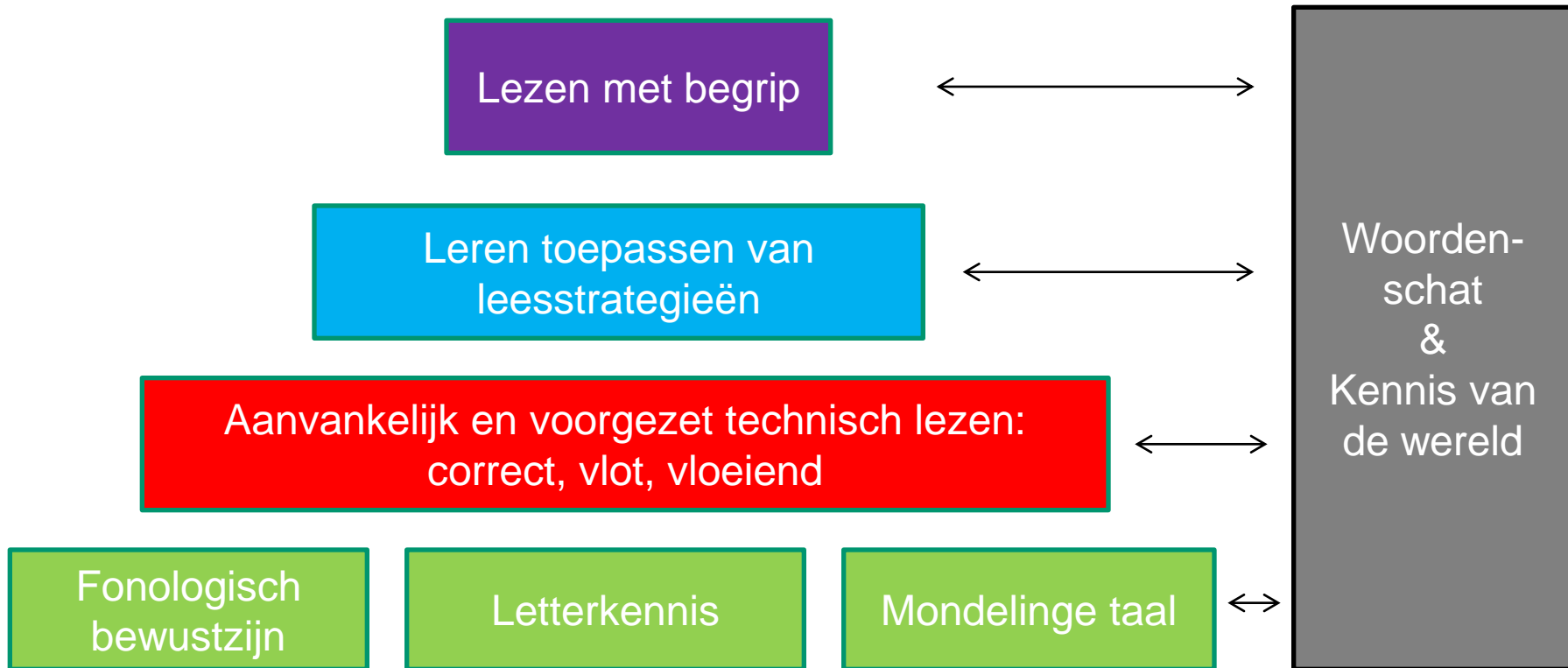

(C) School Psychologische Praktijk

Stadia leesontwikkeling 1

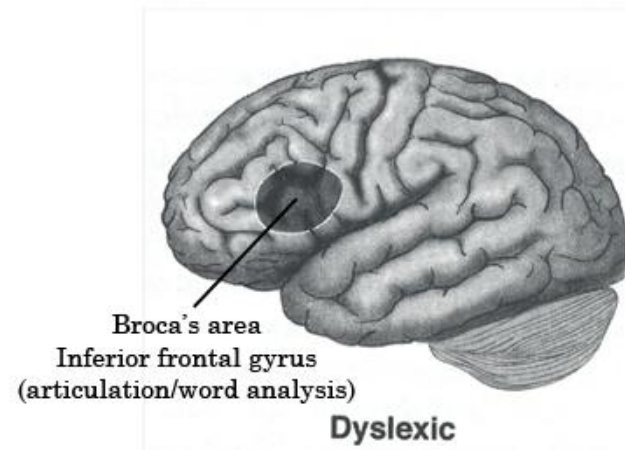
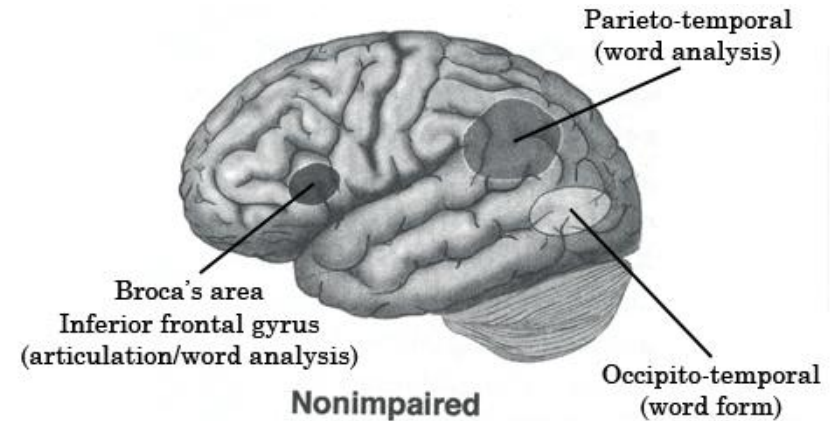
- Voorbereidend lezen:
 Ontluikende geletterdheid
- Aanvankelijk lezen:
 klankzuivere periode en niet- klankzuivere periode
- Voortgezet lezen:
 vanaf groep 4
- Studerend lezen:
 informatie oppakken uit informatieve teksten

Stadia leesontwikkeling 2

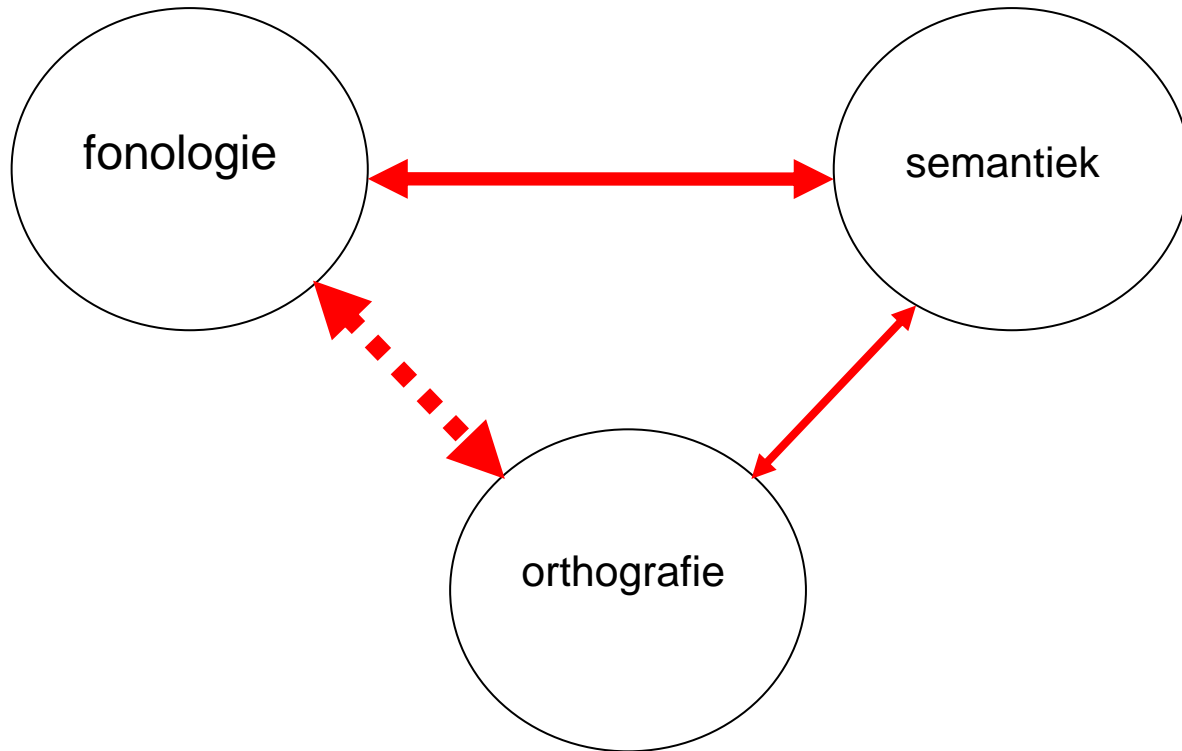
Lezen in de hersenen

- Samenwerken van drie gebieden in de hersenen
- Uitspreken
- Klank
- Betekenis

Goede leesstart

gericht op versterken relaties
drie componenten

Meer tijd voor de leestaak!

Onderbouw:

- **Aanbieden** (niet afwachten)
- Spelenderwijs **stimuleren** en leren
- Zoveel mogelijk **bagage** meegeven naar groep 3

Groep 3 en 4:

- Geef directe en expliciete **leesinstructie**
- **Betekenisvol trainen**. Functionele (voor)lees of schrijfactiviteit (niet los oefenen)

Risicoleerlingen

- Vroeger: ándere instructie
- Nu:
 - begin op tijd
 - meer instructie (vaker en langer)
 - expliciete (directe) instructie
 - meer coaching en oefening

Leerkracht doet ertoe!

Goede leesstart verzorgen in groep 1 en 2

- Vanaf dag 1 voor alle kinderen: fonologisch bewustzijn (later letterkennis) oefenen
- Bij verwerking: differentiatie
- Kinderen van risicogroepen:
verlengde instructie en begeleide inoefening
- Ook zij halen minimumdoelen

Wat speelt een rol?

- Hoeveelheid tijd per week (time on task)
- Methode en doorgaande lijn. Geen methode? Dan: weten wat je doel is
- Regelmatig vorderingen bijhouden en aanbod aanpassen
- Niet afwachten maar actief zijn en vooral:
directe instructie geven

En verder..

- Jong geleerd.....(begin in groep 1)
- Intensief en gericht aanbod
- Je kunt het niet alleen!
 - Samenwerken met je collega's
 - Ouders betrekken

Beginnend lezen

- Ontwikkeling spreektaal (articulatie, woordgebruik)
- Ontwikkeling visuele en auditieve (lees) voorwaarden
- Stimuleren beginnend lezen: vroegtijdige interventie bij risicoleerlingen **echt** effectief

Leerlijn groep 1 en 2

- Ervaringen opdoen met boeken en verhalen
- Oriëntatie op geschreven taal
- Taal-en fonologisch bewustzijn
- Opbouw van letterkennis
- Functioneel schrijven en lezen

Interactief voorlezen kleine kring

- Groepjes van max. 5 à 6 kleuters
- Aansprekende prentenboeken
- Aandacht voor boekoriëntatie en verhaalbegrip
- Veel mogelijkheden bieden voor interactie
- Samen 'lezen' (bijv. gebruik van pictogrammen)
- Aandacht voor woordenschat

De kracht van herhaling

Taal-en Fonologisch bewustzijn

- Prentenboeken op eind-/beginrijm
- Gesproken vorm en geschreven vorm tegelijk aanbieden
- Zelf rijmboekjes maken
- Ontwikkeling van fonologische vaardigheden volgen
- Auditieve analyse en synthese, **spelenderwijs**, belangrijke voorspeller voor leren lezen

Opbouw letterkennis

- Klank-tekenkoppeling in betekenisvolle context
- Altijd **klank** in combi met **letter** aanbieden
- Stappen: Identificatie
 Manipulatie
 Koppeling
- Spelenderwijs stimuleren

In de groep

- **Taalbad**
- Uitdagen tot spreken
- Interactief voorlezen
- Luisterhoek maken
- Kringgesprek beperken

Domeinen leesstart

Fonologisch bewustzijn

- Rijm
- Herkennen beginfoneem
- Synthese
- Deletie

Alfabetisch bewustzijn

- Letterkennis passief, later actief

Ouderbetrokkenheid

Effect op schoolresultaten

Betrokkenheid van ouders:

- Stimulerend voor kinderen
- Beter schoolresultaten

Ouders raken betrokken als:

- Leerkrachten **uitleggen** dat betrokkenheid tot verbetering van schoolprestaties leidt
- Ouders de kans krijgen om een **bijdrage** te leveren
- Ouders **welkom** zijn op school

Wat kunnen ouders doen?

- Praten met hun kind
- Voorlezen
- Prentenboeken, bibliotheek boeken
- Educatieve televisieprogramma's samen kijken
- Schermpjes beperken!

Opdracht 1

- Wat zou je morgen concreet in de kring kunnen doen in groep 1-2 aan ontluikende geletterdheid?
- 10 minuten in drietallen

Opdracht 2

- Wat zie je bij leerkrachten die goed gedifferentieerd kunnen werken aan ontluikende geletterdheid op het gebied van klassenmanagement?
- Wat kan beter bij jou op school m.b.t. de leesstart?

School Psychologische Praktijk